

Bene Zoltán

Isten, ítélet

– részlet az azonos című regényből, melyben Szórád Lőrinc Nápolyban találkozik Estával –

Az 1343. esztendő Karácsony havának utolsó napjaiban Kistapolcsányi Miklós uram titkára hívatta Lőrincet. Szokásához híven nem sokat kerülgette a forró kását. Amint a klerikus meghajtotta előtte a hátát, pattogó hangon rögvest kiadta az utasításait: a városfalon kívülre küldte Lőrincet, egy régi római villába.

– Egy nő él ott. Mégpedig a királyság számára fontos nő. Egészen pontosan fogalmazva: egy Damján testvér bizalmát élvező fehérszemély. Nem erkölcsös, ám annál hasznosabb. Meg kell ismerkedned vele. Úgy véljük, elérkezhet az idő, talán hamarabb is, mint üdvös lenne, amikor szükség lehet arra, hogy tudjatok egymásról.

A titkár mindössze ennyi magyarázattal szolgált.

Lőrinc nem igazán értette, mi lesz a dolga, sem azt, miért és kinek lehet fontos egy villában, elzárkózva élő nő. Azt azonban réges-régen megszokta már, hogy amikor Damján testvér, vagy az emberei utasítására cselekszik, úgysem látja át, miért kell megtennie, amire éppen utasítják; kérdezősködni pedig végképp hiábavaló. Néha azon tűnődött, vajon a köpcös barát és kiterjedt bizalmi hálózatának nálánál magasabb rangú tagjai vajon meg tudják-e okolni minden egyes lépésüket? Néha olyan érzése támadt, egyszer-egyszer csak azért küldenek valakit ide vagy oda, ilyen vagy olyan megbízással, mert nem jut eszükbe más, a cselekvés látszatával viszont fenn tartják a látszatát annak, hogy uralnak minden helyzetet. Kistapolcsányi uram titkára kivált olyan figurának tűnt számára, aki szeret fontoskodni és titokzatoskodni, és aki azért, hogy még nagyobb homályba burkolja mindazt, amivel megbízták, és aminek minden részletéről és mozgatórugóiról alkalmasint neki magának sincsenek egészen pontos ismeretei, sehová nem vezető szálakat szövöget a nagy történet amúgy is már-már átláthatatlan szövedékébe...

A tengerparti villa kopasz és örökzöld fák gyűrűjében állott, a sápadt téli Nap fényében olyanok tűntek, mint egy festmény valamelyik észak-itáliai kisváros templomának a falán. Lőrinc és Edömér pár percig itták magukba a kétségkívül szépséges látványt, mielőtt a villát övező falhoz léptettek volna. A kapu őrzője Kistapolcsányi-címmert viselt a pajzsán.

– Az urad titkára küldött – mondta Lőrinc a köszöntés formaságai után.

– Esta asszonyhoz? – kacsintott a vitéz.

– A hölgyhöz, aki itt él – közölte Lőrinc tárgyilagosan.

– Magyarok nem szokták látogatni – vont a vállát a vitéz. – De téged ismerlek, láttalak a városban meg a Castel Nuovóban többször.

– Akkor talán engedj be bennünket – szólt közbe Edömér.

A legény félreállt, Lőrinc és a társa beléptettek a villa udvarára.

– Isten hozta kegyelmeteket! – köszönt rájuk Kunigunda a tornácról.

A hangja szívélyesen csengett. Edömér tetőtől talpig végigmérete a lányt.

– Nyilván nem te vagy a hölgy, aki itt él – állapította meg, majd, látván, miként borul el a lány arca, hozzátette:

– Te nem vagy talján.

– Esta asszony is Budáról jött – világosította föl Kunigunda az érkezőket. Arca újra barátságosan ragyogott feléjük. – Bár eredetileg itáliai születésű hölgy.

– Vártál bennünket? – firtatta Lőrinc.

– Igen.

– Megüzenték neked a jöttünket?

Kunigunda erre csak sejtelmesen mosolygott. Edömér a lovászfőura bízta a lovakat. Lőrinc közben alaposan körbenézett, észre is vette legott a galambdúcot. Hát így érintkeznek, állapította meg magában. Az avignoni követség híreit is galamb hozta.

Kunigunda bevezette őket az épületbe. Nem a legbenső szobába, csak egy szerényebb berendezésű, kisebb fogadóterembe érkeztek. Ott a szolgáló hellyel és borral kínálta őket. A villában meleg volt, bár Lőrinc sehol nem látott kályhát vagy kandallót. Eszébe ötlött, hogy olvasott valahol a rómaiak fűtési módszereiről, a terrakotta és réz csövekben vezetett melegvízről, de nem volt ideje mélyebben elmerülni az emlékezetében, mert amint megittak egy-egy kupával az aranylő, alig vizezett borból, Kunigunda megkérte Edömért, hogy kövesse, azzal mind a ketten elhagyták a helyiséget. Edömér morgott ugyan valamit a bajsza alatt, de Lőrinc leintette.

Lőrinc egyedül maradt. Enyhe szellő támadt, és a női parfümök súlyos illata egyszerre betöltötte a levegőt. Ezt határozottan nyomasztónak érezte. Aztán váratlanul egy vonzó odor szüremlett elő az illatszerek kipárolgásai mögül, akár homokon keresztül a tiszta ivóvíz. Ennek hatására Lőrinc kipottyant az időből, kipottyant a térből, és megmerevedett, akár egy kőszobor. Pár pillanat múltán a szeme elé ereszkedő substantia-ködből sudár, fiatal nő szépséges arca bontakozott elő, akárha egyenesen abból született volna, mint az ősrégi pogány szerelemisten, Vénusz, a tenger habjaiból. Az arcot széles, ragyogó mosoly szelte ketté. Az archoz test és végtagok tartoztak. A megkapó jelenséget mennyei dulce lengte körül, miként aranylő glória a szentek fejét. A nő mindkét oldalon finoman végigsimította a férfi arcát, ahogyan kicsiny gyermekekét szokták, s közben föl kacagott, csengőn, tisztán.

Lőrinc az érintéstől hirtelen magához tért, elnyílt ajkakkal, meredő szemmel bámulta Estát. Azonnal tudta, hogy ez az a nő, aki a látomásaiban szerepelt, ez az a nő, aki bekúszott az álmaiba és álmodozásaiba, ez az a nő, aki oly régóta uralja lelkének ismeretlen zugait. A fölismerés egyszersmind el is bizonytalanította: vajon valóban mindig látomások voltak, amikről azt hitte, hogy azok, és vajon tényleg minden alkalommal álmodott csupán, amikor ezt a nőt csodálta? Buda és Pádva sikátoraiban is önkívületben látta, káprázat gyanánt? Netán most is képzelődik? A szíve hevesebben kezdett verni, aztán egyik pillanatról a másikra annyira lelassult, hogy csaknem megállt. A tenyere izzadt, a nyelve a szájpadról távozott.

– Örülök, hogy megismerhetlek, Lőrinc úr – ült le mellé Esta. Könnyű selyemruhája szorosan tapadt a testére, kiemelve pazar alakját. – Hallottam már rólad közös ismerősünktől, bizonyos Nagy nevű, nyakigláb lovagtól. Azt mesélte, okos és ügyes férfiú vagy, bár többnyire mégis esetlennek és mulyának tűnsz.

A nő fölnevetett. Lőrinc képtelen volt válaszolni, a szája kiszáradt. Még arra sem maradt érkezése, hogy meggorroljon a lovagra, amiért ilyen képet festett róla.

– Azért ne aggódj, nem beszélünk ki a hátad mögött. Pár szót váltottunk csupán rólad azzal a fura fickóval.

– Én is furának tartom – nyögte Lőrinc rekedten, mivel mást nem tudott volna mondani, bármenyire is szeretett volna.

– Meghiszem azt! Nincs ember, aki ne tartaná annak.

– Kitűnően beszélsz magyarul – bókolt Lőrinc sután. – Alig érezni a szavaid mögött az itáliai dallamot.

– Könnyen tanulok, barátom.

Esta újabb kupa bort töltött a vendégének, egyúttal magának is.

– Miért vagyok itt? – csúszott ki Lőrinc száján a kérdés. Egy szemvillansányi időre megkönyebbült, hogy csak ezt kérdezte, és nem azt a kérdést tette föl, ami igazán foglalkoztatta: hát tényleg csak most ismerjük meg egymást? Legszívesebben végignyúlt volna a kereveten, élvezte volna, hogy ugyanazt a levegőt szívja be, amit ez az isteni asszony, ugyanakkor rettegett is attól, hogy sokáig kell kettesben maradnia vele, és majd nem tud hallgatni mindarról, amiről, legbelül érezte, nem beszélhet.

– Mind a ketten a királyt szolgáljuk – nyújtotta át a kupát Lőrincnek Esta. – Lajos urat. És testvére, a nemes András herceg sorsában szintén szerepet játszhatunk mind a ketten. Én például tudom, hogy a Tarantóiak már nem állnak olyan közel Johannához, mint korábban álltak. De azt is tudom, hogy Johanna nem méltó a koronára. A viselkedése távolról sem tiszteletre méltó. Nekem elhiheted. És bármennyire is bízok a Szentatyában a felséges anyakirályné, én nem vennék mérget arra, hogy Johanna behódol neki, azaz a magyaroknak – a nő kortyolt egyet a borából. – Nektek, magyaroknak.

A pazar illat újabb hullámokban tört a férfira, szinte földöntötte.

- Johanna önfejjű, nagyravágyó és kéjsóvár – szögezte le Esta.
- Honnan tudod, honnan ismered őt? – nyögte Lőrinc.
- Többektől, kedves barátom. Tarantói Lajostól, például. És másoktól, akik ugyancsak képtelenek hallgatni. Mellesleg a férfiak nagy része nem tudja tartani a száját. Legalábbis könnyű olyan helyzetet teremteni, amelyben megnyílnak. Titkot olyan egy férfira bízni, barátom, mintha a selyemkendőt szélben egy padra helyeznéd. Ezt jegyezd meg jól, hasznodra lehet.
- És miért mondod el mindezt nekem?
- Kistapolcsányi méltóságos úr titkára szerint rólad igen jó véleménnyel van a barát.
- Damján testvér?
- Igen, ő. Egyszer már megmentetted a királyi család életét is. Így mesélték nekem, és nincs semmi okom kételkedni a szavaikban.
- Fiatal voltam... a szerencse mellém szegődött...
- Most sem vagy még öreg – kacsintott rá Esta, és Lőrinc ettől úgy érezte, vasabronccsal szorítják össze a mellkasát láthatatlan kezek.
- Miért kellett eljönnöm hozzád? – makogta.
- Johanna egy kígyó – jelentette ki Esta. – Nem szabad megbízni benne. A fenséges anyakirályné azt gondolja, a Szentatya szava megszelídíti majd ezt a ribancot. De nem fogja. Tudnod kell, hogy a herceg élete veszélyben van.
- Honnan gondolod? – tette föl Lőrinc újra a kérdést. Ostobának érezte magát ettől.
- Megvannak a forrásaim, kedves barátom. Említettem már. Engedd meg nekem, hogy bővebben ne kelljen kifejtennem.

Lőrinc pironkodva fürkészte a nőt. Estát sosem zavarta, ha mustrálják, Lőrinc óvatos, lopott pillantásai viszont különös érzést keltettek benne. Nem feszélyezte a férfi érdeklődése, csak újszerű volt számára. Mintha nem azt az állatias vágyat érezné mögötte, amihez hozzászokott.

- Azért szerettem volna veled beszélni, hogy ezt elmondjam – mondta halkán. – Hogy tudd, és légy résen. Hogy tőlem tudd, mert én tudom a legjobban, hogy a baj közeleg.
- És miért gondolod, hogy én vagyok a megfelelő ember, akinek mindezt el kellett mondanod?

– habogott Lőrinc. – Van nálam nem egy alkalmasabb arra, hogy résen legyen...

Esta széles, bár, tőle szokatlanul, kissé bátortalan mosolyra húzta formás ajkait.

- De egyedül téged küldött ide Damján testvér azzal a feladattal, amivel.
- Magam sem tudom egészen pontosan, mi is volna az – sunyta le a fejét Lőrinc.
- Az a szerzetes belénk lát, úgy hiszem. Bár én is ismerem az embereket, barátom – Esta igyekezett magabiztosnak tűnni. – Még azt is jól tudom, miként olvassam ki a szavaikból mindazt, amit nem akarnak kimondani. Az a néhány mondat, amit közös ismerőseink, a barát és Nagy lovag elejtettek rólad, nekem elegendő. A személyes benyomásaim megerősítik a véleményüket.

Lőrinc, jobb híján, elfogadta, hogy ez a magyarázat. Mióta Zách töre elől megóvta a királyi család tagjait, olyan erő birtokosának tekintik egyesek, amely erő igazság szerint nem lakozik benne. S mintha nem csak a fizikai erejéről gondolnának többet, mint a valóság, de valamiféle megérzés képességét is tulajdonítanak neki, miáltal jókor képes jó helyen lenni. Pedig ebben bizonyosan tévednek, gondolta magában. Belekortyolt a borába.

Kinyílt az ajtó, Kunigunda bekísérte Edömért. Úgy tűnt, a látogatás véget ért. Esta úgy illant el mellőle, mintha soha ott sem lett volna. Az egyik pillanatban még érezte a jelenlétét, a következőben már csak a hült helyét látta. A mennyei odor azonban órákig az orrában maradt. Befészkelte magát, mint árva veréb a mellény elejébe.

- Nem múlik az arcodról a pír, úrfi – jegyezte meg Edömér a városkapunál. – Nagy hatást tett rád az a néember.

Lőrinc nem felelt.

- Kéjnőnek nézem – folytatta a kun. – Semmi esetre sem tisztességes asszonynak.

Lőrinc továbbra is hallgatott.

- Ha gondolod, lerészegedhetünk ma este, úrfi.

Lőrinc kurtán biccentett. Mintegy a beleegyezése jeléül. Azon töprengett közben, hogy amikor

Esta azt mondta, személyes benyomásai megerősítik a barát és a lovag róla alkotott véleményét, azzal vajon budai és páduai találkozásaira is utalt? Lehetséges, hogy azok nem csak pillanatokig tartottak, ahogyan az emlékeiben él, de hosszabb ideig? Talán még beszélgettek is? Csak valamiért kiesett az emlékezetéből minden, ami valójában történt?

– Le kell részegednünk ma este, Edömér – sóhajtott föl. – Nem látok más lehetőséget...

BUDAHÁZI TIBOR: Római töredékek XIX., XX., XXII. – 2019

